

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія:
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Випуск 13

Частина 4

Херсон
2015

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Шапошников Костянтин Сергійович, доктор економічних наук, професор (декан факультету економіки і менеджменту, професор кафедри економічної теорії Херсонського державного університету).

Заступник головного редактора:

Соловійова Ніна Ігорівна, доктор економічних наук (професор кафедри менеджменту і адміністрування Херсонського державного університету).

Відповідальний секретар:

Станкевич Юлія Юріївна, кандидат економічних наук (доцент кафедри економічної теорії Херсонського державного університету).

Члени редакційної колегії:

Мохненко Андрій Сергійович, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри економіки підприємства Херсонського державного університету).

Мармуль Лариса Олександрівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри економіки підприємства Державного університету телекомунікацій).

Стратонов Василь Миколайович, доктор юридичних наук, професор (ректор Херсонського державного університету).

Іртищева Інна Олександрівна, доктор економічних наук, професор (професор кафедри міжнародної економіки та економічної теорії Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Сарапіна Ольга Андріївна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри обліку та аудиту Херсонського національного технічного університету).

Хрущ Ніла Анатоліївна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри фінансів та банківської справи Хмельницького національного університету).

Князева Олена Альбертівна, доктор економічних наук, професор (професор кафедри економіки підприємства та корпоративного управління Одеської національної академії зв'язку імені О.С. Попова).

Скидан Олег Васильович, доктор економічних наук, доцент (проректор з наукової роботи та інноваційного розвитку Житомирського національного агроекологічного університету).

Лозова Тамара Іллівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри бухгалтерського обліку Бориспільського інституту муніципального менеджменту Міжрегіональної академії управління персоналом).

Грегори Гарднер, Ph.D, професор економіки Державного університету штату Нью-Йорк у Потсдамі, США.

Едвін Португал, Ph.D, професор економіки Державного університету штату Нью-Йорк у Потсдамі, США.

Римантас Сташис, Ph.D, професор економіки, завідувач кафедри менеджменту Клайпедського університету, Литва.

Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»

включено до переліку наукових фахових видань України з економіки
на підставі Наказу МОН України від 14 лютого 2014 року № 153

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet

Херсонським державним університетом
на підставі Протоколу № 1 від 16.10.2015 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації серія КВ № 19747-9547Р,
видане Державною реєстраційною службою України 15.03.2013 р.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Кобилянська А.В. ВИЗНАЧЕННЯ «ЦЕНТРУ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ» ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ, ЩО ФОРМУЮТЬ ЙОГО СТАНОВЛЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	9
Сльозко О.О. АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ РЕГУЛЮВАННЯ ВАЛЮТНИХ КУРСІВ І СТВОРЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ.....	12
Туровська О.А. ФІЛОСОФІЯ ШВЕЙЦАРСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	16
Щава Р.П. ГЛОБАЛЬНІ ВЕКТОРИ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	19

СЕКЦІЯ 2 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Кізь І.В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ У ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ.....	24
Письменна О.Б. СИСТЕМА ЦІЛЕЙ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯМ В УРАНОДОБУВНІЙ ГАЛУЗІ.....	28
Тимченко І.П. ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕЙТИНГІВ ПРИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	32
Ткаленко Н.В., Косач І.А. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ СИСТЕМНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	35
Цибуляк В.Я. ТРИЄДИНЕ ПАРТНЕРСТВО У РОЗВ'ЯЗАННІ ПРОБЛЕМ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА СЕЛІ.....	39

СЕКЦІЯ 3 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Корольок Н.Я. ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БРЕНДУ.....	43
Могилова А.Ю. ФІНАНСОВО-БАНКІВСЬКІ УСТАНОВИ: РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ.....	46
Олійник Є.В. РОЛЬ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ЧИННИКІВ У ПРОЦЕСАХ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	50
Охріменко О.О., Яресько Р.С. ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ПІДПРИЄМСТВ ЕЛЕКТРОГЕНЕРАЦІЇ.....	54
Плотницька С.І. ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ДЕПРЕСІЇ.....	62
Полозова Т.В. МОДЕЛЬ ОЦІНКИ МОЖЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	65
Полубедова А.О. ДІАГНОСТИКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ.....	71

Ралко О.С. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ РЕАЛЬНИХ ОПЦІОНІВ ПРИ ПРИЙНЯТТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ.....	75
Сиченко В.В., Ходирева О.С. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ КООПЕРАЦІЇ В АГРАРНІЙ СФЕРІ.....	78
Славкова О.П. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	81
Тарасенко С.І. ІНТЕГРОВАНА КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	84
Ткачук Г.Ю. ОЦІНКА ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	88
Федорова Т.А. ОСНОВИ УПРАВЛЕННЯ ПРОЕКТАМИ НА БАЗЕ МАРКЕТИНГОВОЇ БІЗНЕС-МОДЕЛІ 3.0.....	91
Хомчук М.В. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВОМ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ.....	96
Швець Ю.О., Коробов О.О. СИНЕРГІЯ ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ПРОЦЕСУ БЮДЖЕТУВАННЯ НА МАШИНОБУДІВНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.....	100
СЕКЦІЯ 4	
РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	
Бондар В.В. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК БАЗОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО ОНОВЛЕННЯ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ.....	105
Душейко Д.М. ЕВОЛЮЦІЯ, ПРЕДМЕТ ТА РОЛЬ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ У РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ.....	108
Іртицева І.О., Корнієнко К.М. РОЗВИТОК ЛОГІСТИЧНИХ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ.....	112
Коренюк П.І. МЕНЕДЖМЕНТ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ ЗРОСТАННЯ ПОКАЗНИКІВ ВІДТВОРЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	116
Смочко Н.М. ТЕРИТОРІАЛЬНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА РЕГІОНАЛЬНОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ СИСТЕМИ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	118
Сухоставець А.І. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ.....	121
СЕКЦІЯ 5	
ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
Швець О.Г. ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВІДНОВЛЕННЯ ТЕХНОГЕННО ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ.....	124
СЕКЦІЯ 6	
ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ	
Калмиков О.В. РЕАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНИХ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	128
Онищенко Ю.І. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ.....	132
Павленко О.П., Демчук Н.І., Лащенко А.С. ОСОБЛИВОСТІ ГЛОБАЛЬНОГО СТРАХОВОГО РИНКУ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	139

Petchenko M.V. FINANCIAL RECOVERY OF BANKS IN THE TERMS OF UNFAVOURABLE CONDITIONS.....	144
Сергієнко Л.К. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА – СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	148

СЕКЦІЯ 7 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Писаревська Г.І. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АУДИТУ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	153
Плахтій Т.Ф. ЯКІСНИЙ ПІДХІД У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ.....	157
Сахаров П.О. УДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЕЛЕКТРОННИМИ ГРОШИМА В АВТОМАТИЗОВАНІЙ ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА.....	162
Федорченко О.Є., Баранов С.М. ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ У 2015 РОЦІ.....	167

СЕКЦІЯ 8 МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Стадник Ю.А. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ У ПЛАНУВАННІ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	170
Стрельченко І.І. КОМПЛЕКСНА СТРУКТУРНА МОДЕЛЬ МОНІТОРИНГУ, ОЦІНКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НЕГАТИВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ.....	173
Юрчук Н.П. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМЕТРИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	177

CONTENTS

SECTION 1

WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Kobylianska A.V. DEFINING THE «CENTER OF GLOBAL ECONOMY» AND RESEARCH OF INDICATORS THAT DEFINE ITS FORMATION AND FUNCTIONING.....	9
Slozko O.A. ANALYSIS OF THE PROBLEMS OF EXCHANGE RATES AND THE CREATION OF A GLOBAL CURRENCY OF IMF.....	12
Turovska O.A. PHILOSOPHY SWISS GOVERNMENT UNDER GLOBALIZATION.....	17
Schava R.P. GLOBAL VECTOR BUDGET POLICY IN THE EUROPEAN UNION.....	19

SECTION 2

ECONOMY AND OPERATION OF NATIONAL ECONOMY

Kiz I.V. PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF CLUSTERING IN HIGH-TECH COMPLEX.....	24
Pysmenna O.B. THE SYSTEM OF OBJECTIVES AND FORECASTING OF EFFICIENCY OF RESOURCE CONSERVATION MANAGEMENT IN THE URANIUM MINING INDUSTRY.....	28
Tymchenko I.P. APPLYING OF INTERNATIONAL ENERGY RATINGS IN IDENTIFYING COMPETITIVENESS OF THE ENERGY SECTOR OF NATIONAL ECONOMY.....	32
Tkalenko N.V., Kosach I.A. ENTREPRENEURSHIP INTEGRATION AS AN OBJECT OF SYSTEM RESEARCH.....	35
Tsybuliak V.Ia. TRIUNIQUE PARTNERSHIP IN RESOLVING PROBLEMS OF LIFE SUPPORT IN RURAL AREA.....	39

SECTION 3

ECONOMY AND ENTERPRISE MANAGEMENT

Korolyuk N.Ya. JUSTIFICATION OF THE NEED EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF THE USE OF THE BRAND.....	43
Mohylova A.Yu. BANKING INSTITUTIONS: ROLE IN CAPITALIZATION OF ENTERPRISES.....	46
Oliynyk I.V. THE ROLE OF MACROECONOMIC FACTORS IN THE PROCESS OF FIXED ASSETS' REPRODUCTION.....	50
Okhrimenko O.O., Iaresko R.S. EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF RISK MANAGEMENT INVESTMENT PROJECTS OF POWER GENERATION.....	54
Plotnytska S.I. FORMATION OF THE ECONOMIC POTENTIAL OF THE AGRICULTURAL ENTERPRISES UNDER THE CONDITIONS OF TERRITORIAL DEPRESSION.....	62
Polozova T.V. THE MODEL OF THE ESTIMATION POTENTIAL INNOVATIVE AND INVESTMENT DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE.....	65
Polubyedova A.O. DIAGNOSING THE FORMATION OF PROFESSIONAL IDENTITY IN ECONOMICS STUDENTS.....	71
Ralko O.S. USING REAL OPTIONS METHODS IN INVESTMENT DECISIONS.....	75
Sichenko V.V., Khodyrieva O.S. FEATURES OF SERVICING COOPERATION IN AGRICULTURE.....	78

Slavkova O.P. INFORMATION SUPPORT AS A FACTOR OF AGRICULTURAL ENTERPRISES AND RURAL AREAS.....	81
Tarasenko S.I. THE INTEGRATED COST MANAGEMENT CONCEPT.....	84
Tkachuk A.U. ASSESSMENT BUSINESS ACTIVITY.....	88
Fedorova T.O. PROJECT MANAGEMENT FUNDAMENTS BASED ON MARKETING BUSINESS MODEL 3.0.....	91
Homchuk M.V. RISKS' IDENTIFICATION AND EVALUATION DURING FORMATION PROCESS OF LOGISTICS STRATEGY BY WHOLESALE COMPANY.....	96
Shvets Y.O., Korobov O.O. SYNERGY OF BUDGETING AND PLANNING OF FINANCIAL RESULTS IN THE MACHINE BUILDING ENTERPRISE.....	100
SECTION 4 DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE POTENTIAL AND REGIONAL ECONOMY	
Bondar V.V. PUBLIC PRIVATE PARTNERSHIP AS A BASIC ELEMENT OF INNOVATION UPDATE TRANSPORT INFRASTRUCTURE UKRAINE.....	105
Dusheyko D.M. EVOLUTION, THE SUBJECT AND THE ROLE OF REGULATORY POLICY IN THE DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM BUSINESSES.....	108
Irtysheva I.A., Kornienko G.M. DEVELOPMENT OF TRANSPORT LOGISTICS UKRAINE.....	112
Korenyuk P.I. QUALITY OF LIFE MANAGEMENT IN THE CONTEXT GROWTH RATE REPRODUCTION HUMAN HEALTH.....	116
Smochko N.M. TERRITORIAL AND FUNCTIONAL STRUCTURE OF REGIONAL ECONOMIC SYSTEM (TRANSCARPATHIAN REGION IS EXAMPLE).....	118
Suhostavets A.I. THE WAYS TO IMPROVE THE REGION'S INVESTMENT ATTRACTIVENESS.....	121
SECTION 5 ECONOMY OF NATURAL RESOURCES MANAGEMENT AND ENVIRONMENT PROTECTION	
Shvets O.G. ISSUES OF EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF RECOVERY FOR VIOLATIONS LANDS.....	124
SECTION 6 MONEY, FINANCES AND CREDIT	
Kalmykov O.V. IMPLEMENTATION OF THE MECHANISM OF FINANCIAL AND CREDIT SUPPORT FOR INNOVATIVE SMALL ENTERPRISES.....	128
Onyshchenko Y.I. THE METHODOLOGICAL BASIS OF SPECIALIZED BANKS ACTIVITY ARRANGEMENT.....	132
Pavlenko O.P., Demchuk N.I., Lashchenko A.S. FEATURES OF INSURANCE MARKET IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT.....	139
Petchenko M.V. FINANCIAL RECOVERY OF BANKS IN THE TERMS OF UNFAVOURABLE CONDITIONS.....	144

Sergiyenko L.K. FINANCIAL SECURITY – COMPONENT OF ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE.....	148
---	-----

SECTION 7 ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

Pysarevska H.I. FORMING SYSTEM OF AUDIT PERSONNEL AT THE ENTERPRISE	153
---	-----

Plakhtiy T.F. QUALITATIVE APPROACH IN ACCOUNTING.....	157
---	-----

Sakharov P.O. IMPROVING INTERNAL CONTROL ELECTRONIC MONEY SETTLEMENT IN AUTOMATED INFORMATION SYSTEM OF ENTERPRISE.....	162
--	-----

Fedorchenko O.E., Baranov S.M. FEATURES OF BUDGETARY COMPENSATION OF VAT IN 2015.....	167
---	-----

SECTION 8 MATHEMATICAL METHODS, MODELS AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMY

Stadnyk Y.A. THE APPLICATION OF CLUSTER ANALYSIS IN PLANNING OF COMMERCIAL BANK CREDIT OPERATIONS.....	170
---	-----

Strelchenko I.I. COMPREHENSIVE STRUCTURAL MODEL OF MONITORING, ASSESSMENT AND FORECASTING NEGATIVE TRENDS IN THE FINANCIAL MARKETS.....	173
--	-----

Yurchuk N.P. THEORETICAL ASPECTS OF ECONOMETRIC MODELING IN PRODUCTION ACTIVITY.....	177
--	-----

УДК 65.012:658.14:330.322

Полозова Т.В.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою**Харківського національного університету радіоелектроніки*

МОДЕЛЬ ОЦІНКИ МОЖЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Запропоновано комбінований метод оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, який передбачає сполучення експертного і статистичного методів. Запропонована структурно-логічна схема оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, яка містить три основних блоки: інформаційно-експертний; розрахунково-аналітичний; графічний. Розроблена модель може використовуватися для порівняння можливостей розвитку підприємства у динаміці.

Ключові слова: модель, оцінка, можливість, інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства, можливість розвитку, можливість занепаду.

Полозова Т.В. МОДЕЛЬ ОЦЕНКИ ВОЗМОЖНОСТИ ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

Предложен комбинированный метод оценки возможности инновационно-инвестиционного развития предприятия, который предусматривает сочетание экспертного и статистического методов. Предложена структурно-логическая схема оценки возможности инновационно-инвестиционного развития предприятия, которая содержит три основных блока: информационно-экспертный; расчетно-аналитический; графический. Разработанная модель может использоваться для сравнения возможностей развития предприятия в динамике.

Ключевые слова: модель, оценка, возможность, инновационно-инвестиционное развитие предприятия, возможность развития, возможность упадка.

Polozova T.V. THE MODEL OF THE ESTIMATION POTENTIAL INNOVATIVE AND INVESTMENT DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE

A method combining the evaluation of innovative and investment development of the enterprise is offered. Method provides for the combination of expert and statistical methods. A structural-logical scheme of estimation of innovative and investment development of the enterprise, which contains three main sections: information and expertise; analytical, graphical, is proposed. The model can be used to compare the capabilities of enterprise development in dynamics.

Keywords: model, estimation, potential, innovative and investment development of the enterprise, possibility of development, possibility of decline.

Постановка проблеми. Активізація інвестиційних процесів з метою інноваційного розвитку прискорює якісні зрушення у науково-технічній базі промислових підприємств та покращує кінцеві економічні результати їхньої виробничо-господарської діяльності. На сучасному етапі розвитку ринкових відносин інноваційно-інвестиційну діяльність в Україні доводиться здійснювати в умовах наростаючої невизначеності ситуації й мінливості економічного середовища. Це означає, що виникає неясність і невпевненість в отриманні очікуваного кінцевого результату, а отже, зростає ризик непередбачених відхилень у стратегічному фарватері інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства. Це обумовлює необхідність розробки та використання відповідного методичного інструментарію для оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств за умов мінливості зовнішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням інноваційного розвитку та оцінці його рівня присвятили свої роботи С.М. Ілляшенко [1, 2], О.Я. Галушак, Н.Ю. Жаровська [3], Л.Я. Малюта [4], О.В. Ставицький [5] та інші. Оцінювання рівня та управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства висвітлено у роботах В.Г. Семенової, М.В. Обертайло [6; 7], В.В. Прохорової [8; 9], О.В. Коваленко [10], В.Л. Конащук [11], Г.М. Шамота [12], Е. Г. Мороз [13] та інших. Питання можливості розвитку та можливості занепаду в контексті інноваційної діяльності розглядалися у роботі С.Л. Благодетелевої-Вовк [14; 15].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Результати наукового пошуку свід-

чать про відсутність єдиного підходу та недостатню розробленість питань з оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, що обумовлює необхідність і поширює коло подальших наукових досліджень по даній проблематиці.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка моделі оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі результатів досліджень, представлених у роботах [1; 2], можна зазначити, що вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на можливість інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства має ймовірнісний характер. Отже, для урахування такого впливу можуть бути застосовані експертні методи, що дозволяють приймати рішення за умов неповної, неточної та суперечливої інформації.

Експертний метод полягає у можливості використання досвіду експертів у процесі оцінки й урахуванні впливу різноманітних якісних факторів. Застосування даного методу в чистому виді надає занадто суб'єктивну оцінку явища або процесу, а тому потребує коректної математичної обробки результатів опитування експертів з подальшим використанням імовірнісних характеристик, таких як дисперсія, середньоквадратичне відхилення. Ці показники характеризують міру відхилень дійсних результатів від очікуваних.

Проведений аналіз методів кількісної оцінки рівня інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства виявив переваги і недоліки використовуваних на практиці методів, що обумовило необхідність

у розробці нового підходу щодо оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

У зв'язку з цим у роботі пропонується комбінований метод, згідно з яким процес оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства передбачає сполучення експертного і статистичного методів, оскільки враховує і думки кваліфікованих фахівців, і використання математичного апарата, який мінімізує суб'єктивний характер експертної процедури.

Структурно-логічна схема оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства наведена на рисунку 1.

Визначення цільового параметра інноваційно-інвестиційного розвитку передбачає вибір показника, який буде використаний як такий, що відбиває внутрішній стан підприємства, його зв'язок із зовнішнім середовищем, а також рівень розвитку його інноваційно-інвестиційної спроможності.

Забезпечення зростання ринкової вартості підприємства є основною метою власника і важливим аспектом стратегічного забезпечення інноваційно-інвестиційної спроможності – чим вищий рівень розвитку інноваційно-інвестиційної спроможності, тим більша ринкова вартість підприємства і навпаки. Максимізація ринкової вартості може бути основним елементом стратегічного управління підприємством, що базується на розробці довготермінових продуктових, інноваційних, маркетингових та фінансових стратегій, спрямованих забезпечення довготермінового росту ефективності його діяльності [16, с. 120].

Таким чином, як цільовий параметр інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства запропоновано використати показник ринкової вартості підприємства.

Підтримуючи думку авторів у роботі [16], у цій статті запропоновано ринкову вартість підприємства (РВП) обчислювати як відношення прибутку до сплати процентів і податків за рік до середньорічної процентної ставки за депозитами [16, с. 121]:

$$РВП = \frac{ЕВИТ}{d\%} \cdot 100, \quad (1)$$

де ЕВИТ – сума прибутку до сплати процентів і податків за рік (аббревіатура назви показника англійською – Earnings Before Interest and Taxes);

d% – середньорічна процентна ставка за депозитами.

Підготовка початкової інформації для експертної процедури передбачає формування переліку індикаторів-стимуляторів (індикаторів-дестимуляторів), що впливають на можливість інноваційно-інвестиційного розвитку (занепаду) підприємства. Індикатори-стимулятори є по суті тими факторами, детермінантами, які посилюють або стимулюють можливість використання інноваційно-інвестиційного потенціалу, акти-

візують та підвищують інноваційно-інвестиційну спроможність підприємства. Індикатори-дестимулятори, навпаки, є факторами, детермінантами, що послаблюють або дестимулюють можливість використання інноваційно-інвестиційного потенціалу, знижують активність та інноваційно-інвестиційну спроможність підприємства.

Перелік основних факторів, які впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку або занепаду підприємства [15]:

- індикатори-стимулятори (впровадження у виробництво нових конкурентоздатних видів продукції; впровадження нових технологій; впровадження нової техніки; освоєння нових ринків збуту; освоєння нових ринків сировини; вдосконалення організації виробництва; вдосконалення системи управління; посилення мотивації до праці; скорочення витрат; збільшення суми прибутку);

- індикатори-дестимулятори (виробництво неконкурентоздатної продукції; використання застарілих технологій; використання застарілої техніки;

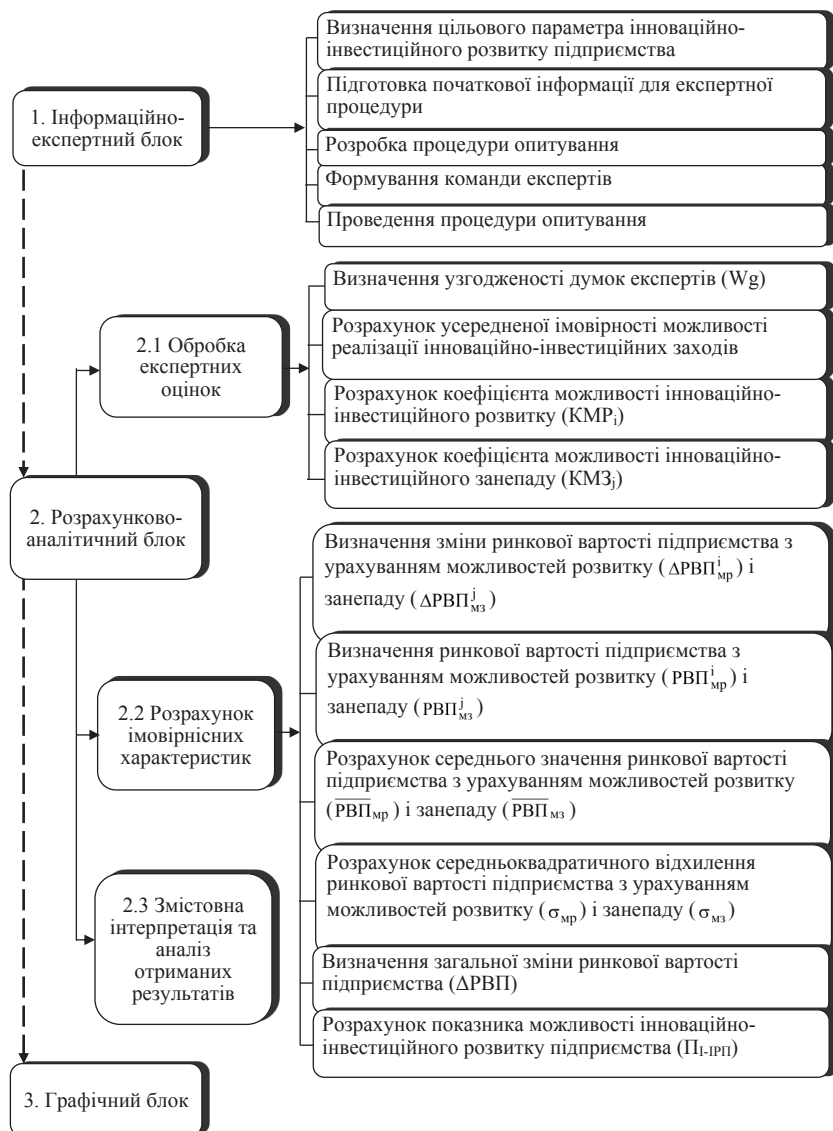

Рис. 1. Структурно-логічна триблокова схема оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства

Джерело: розроблено автором

втрата існуючих ринків збуту; втрата існуючих ринків сировини; недоліки в організації виробництва; недоліки в системі управління; послаблення мотивації до праці; зростання витрат; скорочення суми прибутку).

Розробка процедури опитування передбачає визначення основних завдань, які ставляться перед експертами, а саме:

- оцінка рівня компетентності експертів шляхом самооцінки;
- складання переліку найбільш впливових індикаторів-стимуляторів та індикаторів-дестимуляторів на можливість інноваційно-інвестиційного розвитку та можливість інноваційно-інвестиційного занепаду;
- визначення експертами ймовірності реалізації певних заходів, що впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку та інноваційно-інвестиційного занепаду підприємства;
- оцінка експертами значущості певних заходів, що впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку та інноваційно-інвестиційного занепаду підприємства.

При формуванні команди експертів чисельність і склад групи мають бути такими, щоб отримати достовірне рішення з урахуванням виділених ресурсів. У групу експертів не варо включати зацікавлених осіб, необхідно прагнути до незалежної експертизи. Звичайно, вибираючи кандидатів в експерти, виходять із компетентності того або іншого фахівця в області його безпосередньої діяльності та досліджуваного питання.

Показник компетентності експертів практично неможливо визначити за об'єктивними статистичними даними, найчастіше він виявляється шляхом самооцінки експертів. При цьому індивідуальна самооцінка складається виходячи з інформованості з даної проблеми та коефіцієнта аргументації. Коефіцієнт компетентності експерта (κ_p) визначається як середньоарифметичне коефіцієнтів інформованості (κ_i) та аргументації (κ_a) [17].

Проведення процедури опитування передбачає:

- визначення експертами ймовірності реалізації певних заходів, що впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку (p_p^i) та інноваційно-інвестиційного занепаду (p_s^j) підприємства;
- оцінку експертами значущості певних заходів, що впливають на формування можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку (z_p^i) та інноваційно-інвестиційного занепаду (z_s^j) підприємства. Визна-

чається шляхом їхнього впорядкування в певній послідовності за порядковою шкалою виміру. При цьому мінімальне значення привласнюється менш значущому індикатору, а максимальне значення – індикатору, що найбільш впливає на можливості інноваційно-інвестиційного розвитку та занепаду підприємства.

Результати процедури опитування експертів зручно представити у табличній формі (табл. 1).

Розрахунково-аналітичний блок запропонованої схеми оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства містить три підблоки: обробка експертних оцінок; розрахунок імовірнісних характеристик; змістова інтерпретація та аналіз отриманих результатів.

Визначення узгодженості думок експертів дозволяє оцінити ступінь згоди експертів по оцінці факторів, що впливають на можливість інноваційно-інвестиційного розвитку, і дозволяють більш обґрунтовано приймати інноваційно-інвестиційні рішення. Для цього розраховується дисперсійний коефіцієнт конкордації (W_g), як відношення дисперсії (D) до її максимального значення (D_{\max}) [17, с. 74; 18, с. 41]:

$$W_g = \frac{D}{D_{\max}} \quad (2)$$

Оскільки опитування експертів пов'язане з оцінюванням реалізації інноваційно-інвестиційних заходів, що формують можливості як розвитку, так і занепаду, то дисперсійний коефіцієнт конкордації (W_g) доцільно розрахувати для обох варіантів оцінок.

Так, узгодженість думок експертів щодо значущості індикаторів-стимуляторів (індикаторів-дестимуляторів) визначатиметься через дисперсійний коефіцієнт конкордації W_g^i (W_g^j), який розраховується за формулою:

$$W_g^i = \frac{12 \sum (z_i - \bar{z})^2}{t^2(n^3 - n)}; \quad W_g^j = \frac{12 \sum (z_j - \bar{z})^2}{t^2(m^3 - m)} \quad (3)$$

де z_i (z_j) – групова оцінка значущості за кожним індикатором-стимулятором ($i=1, n$) (індикатором-дестимулятором ($j=1, m$));

\bar{z} – середнє арифметичне значення групових оцінок значущості індикаторів-стимуляторів (індикаторів-дестимуляторів);

t – число експертів;

n – кількість індикаторів-стимуляторів;

m – кількість індикаторів-дестимуляторів.

Максимальне значення дисперсії може бути отримане, якщо всі експерти нададуть однакову оцінку

Таблиця 1

Результати процедури опитування експертів

Індикатор	Оцінка ймовірності реалізації інноваційно-інвестиційних заходів (р)				Оцінка значущості інноваційно-інвестиційних заходів (z)			
	Експерт				Експерт			
Індикатор-стимулятор (i)	E_1	E_2	...	E_t	E_1	E_2	...	E_t
1	p_{11}	p_{12}	...	p_{1t}	z_{11}	z_{12}	...	z_{1t}
2	p_{21}	p_{22}	...	p_{2t}	z_{21}	z_{22}	...	z_{2t}
...
n	p_{n1}	p_{n2}	...	p_{nt}	z_{n1}	z_{n2}	...	z_{nt}
Індикатор-дестимулятор (j)	Експерт				Експерт			
	E_1	E_2	...	E_t	E_1	E_2	...	E_t
1	p_{11}	p_{12}	...	p_{1t}	z_{11}	z_{12}	...	z_{1t}
2	p_{21}	p_{22}	...	p_{2t}	z_{21}	z_{22}	...	z_{2t}
...
m	p_{m1}	p_{m2}	...	p_{mt}	z_{m1}	z_{m2}	...	z_{mt}

Джерело: розроблено автором

кожному індикатору-стимулятору (індикатору-дестимулятору), що формують можливості інноваційно-інвестиційного розвитку (занепаду) підприємства. Якщо узгодженості зовсім немає, то відсутній зв'язок між оцінками й коефіцієнт $W_g \rightarrow 0$. Для отримання об'єктивних даних задається значення $W_g \geq 0,5$, якщо $W_g \leq 0,5$, то варто провести опитування ще раз.

Необхідність розрахунку усередненої ймовірності можливості реалізації інноваційно-інвестиційних заходів обумовлено тим, що кожен із експертів виставляє свою оцінку ймовірності в процентах та їх думки незалежні один від одного. У зв'язку з цим вважається за необхідне введення усередненої оцінки ймовірності реалізації інноваційно-інвестиційних заходів таким чином, щоб $p' = 1$.

Усереднену оцінку ймовірності реалізації інноваційно-інвестиційних заходів, що впливають на можливість розвитку (p'_p), пропонується розраховувати за формулою:

$$p'_p = \frac{\sum_{E=1}^t p_{it}}{\sum_{l=1}^s \sum_{E=1}^t p_{lt}}, \quad (i = \overline{1, n}), \quad (4)$$

де p_{it} – ймовірність реалізації інноваційно-інвестиційного заходу, що впливає на можливість розвитку, виставлена t -м експертом по i -му індикатору-стимулятору (тут сума всіх p'_p дорівнює 1).

Усереднену оцінку ймовірності реалізації інноваційно-інвестиційних заходів, що впливають на можливість занепаду (p'_s), пропонується розраховувати за формулою:

$$p'_s = \frac{\sum_{E=1}^t p_{jt}}{\sum_{l=1}^s \sum_{E=1}^t p_{lt}}, \quad (j = \overline{1, m}), \quad (5)$$

де p_{jt} – ймовірність реалізації інноваційно-інвестиційного заходу, що впливає на можливість занепаду, виставлена t -м експертом по j -му індикатору-дестимулятору (тут сума всіх p'_s дорівнює 1).

Наступним етапом при обробці експертних оцінок є розрахунок коефіцієнта можливості інноваційно-інвестиційного розвитку (KMP^i) у разі впливу i -го індикатора-стимулятора, який обчислюється за формулою:

$$KMP^i = \frac{\sum_{E=1}^t p'_p \cdot z_{it} \cdot k_E}{\sum_{l=1}^s \sum_{E=1}^t p'_p \cdot z_{it} \cdot k_E}, \quad (i = \overline{1, n}), \quad (6)$$

де z_{it} – оцінка значущості інноваційно-інвестиційного заходу, що впливає на можливість розвитку, виставлена t -м експертом по i -му індикатору-стимулятору;

k_E – попередньо оцінена компетентність експертів ($E = \overline{1, t}$).

Розрахунок коефіцієнта можливості інноваційно-інвестиційного занепаду ($KMЗ^j$) у разі впливу j -го індикатора-дестимулятора здійснюється за формулою:

$$KMЗ^j = \frac{\sum_{E=1}^t p'_s \cdot z_{jt} \cdot k_E}{\sum_{l=1}^s \sum_{E=1}^t p'_s \cdot z_{jt} \cdot k_E}, \quad (j = \overline{1, n}), \quad (7)$$

де z_{jt} – оцінка значущості інноваційно-інвестиційного заходу, що впливає на можливість занепаду, виставлена t -м експертом по j -му індикатору-дестимулятору.

Запропоновані коефіцієнти можливості розвитку і можливості занепаду покликані скорегувати розрахункову величину ринкової вартості підприємства ($PВП_p$) у разі впливу i -го індикатора-стимулятора (j -го індикатора-дестимулятора).

Результати обробки експертних оцінок можна представити у табличній формі (табл. 2).

Другий підблок розрахунково-аналітичного блоку передбачає розрахунок ймовірнісних характеристик.

Визначення зміни ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку під впливом i -го індикатора-стимулятора ($\Delta PВП_{mp}^i$) здійснюється за формулою:

$$\Delta PВП_{mp}^i = PВП_p \cdot KMP^i, \quad (8)$$

де $PВП_p$ – розрахункове значення ринкової вартості підприємства.

Визначення зміни ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості занепаду під впливом j -го індикатора-дестимулятора ($\Delta PВП_{mz}^j$) здійснюється за формулою:

$$\Delta PВП_{mz}^j = PВП_p \cdot KMЗ^j. \quad (9)$$

Визначення ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку під впливом i -го індикатора-стимулятора ($PВП_{mp}^i$) здійснюється за формулою:

$$PВП_{mp}^i = PВП_p + \Delta PВП_{mp}^i = PВП_p \cdot (1 + KMP^i). \quad (10)$$

Визначення ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості занепаду під впливом j -го індикатора-дестимулятора ($PВП_{mz}^j$) здійснюється за формулою:

$$PВП_{mz}^j = PВП_p + \Delta PВП_{mz}^j = PВП_p \cdot (1 + KMЗ^j). \quad (11)$$

Таблиця 2

Результати обробки експертних оцінок

Індикатор	Показник (умовне позначення)				
	Індикатор-стимулятор (i)	Дисперсійний коефіцієнт конкордації (W_g^i)	Усереднена оцінка ймовірності реалізації заходів, що впливають на можливість розвитку (p'_p)	Коефіцієнт можливості розвитку (KMP^i)	
1		W_g^1	p'_p	KMP^1	
2		W_g^2	p'_p	KMP^2	
...		
n		W_g^n	p'_p	KMP^n	
Індикатор-дестимулятор (j)	Дисперсійний коефіцієнт конкордації (W_g^j)		Усереднена оцінка ймовірності реалізації заходів, що впливають на можливість занепаду (p'_s)	Коефіцієнт можливості занепаду (KMP^j)	
	1		W_g^1	p'_s	KMP^1
	2		W_g^2	p'_s	KMP^2

	m		W_g^m	p'_s	KMP^m

Джерело: розроблено автором

Розрахунок середнього значення ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку (РВП_{мр}) здійснюється за формулою:

$$\overline{РВП}_{мр} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n РВП_{мр}^i \quad (12)$$

Розрахунок середнього значення ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості занепаду (РВП_{мз}) здійснюється за формулою:

$$\overline{РВП}_{мз} = \frac{1}{m} \cdot \sum_{j=1}^m РВП_{мз}^j \quad (13)$$

Щоб урахувати коливання ринкової вартості підприємства у разі впливу реалізації певних інноваційно-інвестиційних заходів, необхідно розрахувати середньоквадратичне відхилення.

Середньоквадратичне відхилення ринкової вартості підприємства під впливом індикаторів-стимуляторів (σ_{мр}) розраховується за формулою:

$$\sigma_{мр} = \sqrt{\sum_{i=1}^n (РВП_{мр}^i - \overline{РВП}_{мр})^2 \cdot p_i^i} \quad (14)$$

Середньоквадратичне відхилення ринкової вартості підприємства під впливом індикаторів-дестимуляторів (σ_{мз}) розраховується за формулою:

$$\sigma_{мз} = \sqrt{\sum_{j=1}^m (РВП_{мз}^j - \overline{РВП}_{мз})^2 \cdot p_j^j} \quad (15)$$

На основі проведених розрахунків можна обчислити загальне змінення ринкової вартості підприємства одночасно під впливом стимулюючих і дестимулюючих факторів за формулою:

$$\Delta РВП = \left(\sum_{i=1}^n РВП_{мр}^i - n \cdot РВП_p \right) + \left(\sum_{j=1}^m РВП_{мз}^j - m \cdot РВП_p \right) = \sum_{i=1}^n \Delta РВП_{мр}^i + \sum_{j=1}^m \Delta РВП_{мз}^j \quad (16)$$

Розрахунок показника можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства (Π_{І-ІРП}) запропоновано визначити за формулою:

$$\Pi_{І-ІРП} = \frac{\sum_{i=1}^n РВП_{мр}^i - n \cdot РВП_p}{\sum_{j=1}^m РВП_{мз}^j - m \cdot РВП_p} \quad (17)$$

Запропонований показник (Π_{І-ІРП}) може використовуватися для порівняння можливостей розвитку підприємства у динаміці, що дозволяє визначити тренд і спрогнозувати інноваційно-інвестиційні можливості розвитку, застосовуючи отримані результати при стратегічному плануванні діяльності підприємства.

Результати обчислень за другим підблоком розрахунково-аналітичного блоку пропонується представити у табличній формі (табл. 3).

Кожен із запропонованих показників у розрахунково-аналітичному блоці може розраховуватися як для досліджуваного підприємства, так і для підприємств, які входять до аналітично-дослідницької панелі.

Третій підблок «Змістовна інтерпретація та аналіз отриманих результатів» розрахунково-аналітичного блоку передбачає дискрипторний опис отриманих результатів, який наведений у таблиці 4.

Вплив стимулюючих і дестимулюючих факторів характеризується зміною величини ринкової вартості підприємства, що необхідно проаналізувати у динаміці. З метою позиціонування можливостей розвитку досліджуваного підприємства у конкурентному просторі необхідно проаналізувати зазначені показники з показниками підприємств-конкурентів.

Аналітичні висновки за наведеними даними дозволять отримати інформацію про підприємства, чий можливості інноваційно-інвестиційного розвитку

Таблиця 3

Результати розрахунку імовірнісних характеристик

Індикатор	Показник (умовне позначення)							
	РВП _р	КМР ⁱ	ΔРВП ⁱ _{мр}	РВП ⁱ _{мр}	РВП _{мр}	δ _{мр}	ΔРВП	Π _{І-ІРП}
Індикатор-стимулятор (i)								
1		КМР ¹	ΔРВП ¹ _{мр}	РВП ¹ _{мр}				
2		КМР ²	ΔРВП ² _{мр}	РВП ² _{мр}				
...					
n		КМР ⁿ	ΔРВП ⁿ _{мр}	РВП ⁿ _{мр}				
Разом		Σ=1,0	Σ	Σ				
Індикатор-дестимулятор (j)	РВП _р	КМЗ ^j	ΔРВП ^j _{мр}	РВП ^j _{мр}	РВП _{мз}	δ _{мз}		
1		КМЗ ¹	ΔРВП ¹ _{мр}	РВП ¹ _{мр}				
2		КМЗ ²	ΔРВП ² _{мр}	РВП ² _{мр}				
...					
m		КМЗ ^m	ΔРВП ^m _{мр}	РВП ^m _{мр}				
Разом		Σ=1,0	Σ	Σ				

Джерело: розроблено автором

Таблиця 4

Змістовна інтерпретація значення показника

Значення показника Π _{І-ІРП}	Співвідношення стимулюючих і дестимулюючих факторів	Характеристика стану розвитку підприємства (дескриптор)
Π _{І-ІРП} > 1	Вплив стимулюючих факторів більше за вплив дестимулюючих факторів	Такий стан характеризується стійким розвитком, що супроводжується підвищенням ефективності діяльності підприємства з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової та підвищенням ринкової вартості підприємства
Π _{І-ІРП} = 1	Вплив стимулюючих і дестимулюючих факторів збалансований	Такий стан вимушує підприємство залишатися на досягнутому рівні інноваційно-інвестиційного розвитку
Π _{І-ІРП} < 1	Вплив стимулюючих факторів менше за вплив дестимулюючих факторів	Такий стан характеризується занепадом, що супроводжується зниженням ефективності діяльності підприємства з урахуванням інноваційно-інвестиційної складової та зниженням ринкової вартості підприємства

Джерело: розроблено автором

краще (або гірше) за інших. Така інформація важлива як для підприємства з метою позиціонування себе у конкурентному інноваційно-інвестиційному просторі, так і для потенційних інвесторів для критеріального ранжування об'єктів інвестування з метою вибору оптимального варіанту вкладання коштів.

Деталізуючи отримані результати також необхідно проаналізувати обраний основний параметр інноваційно-інвестиційного розвитку – ринкову вартість підприємства, причому як з урахуванням можливостей розвитку, так і занепаду.

Логічно припустити, що стану інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства відповідає зростання показника розрахункової ринкової вартості підприємства (РВП_р) та зростання у динаміці співвідношення ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку до ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості занепаду:

$$РВП_p^{(t-1)} < РВП_p^{(t)} < РВП_p^{(t+1)}, \frac{РВП_{mp}^{(t-1)}}{РВП_{m3}^{(t-1)}} < \frac{РВП_{mp}^{(t)}}{РВП_{m3}^{(t)}} < \frac{РВП_{mp}^{(t+1)}}{РВП_{m3}^{(t+1)}}. \quad (18)$$

Фіксована динаміка зазначених співвідношень характеризуватиме застій процесів впровадження інноваційно-інвестиційних заходів, які впливають на ринкову вартість підприємства.

Регресивна тенденція співвідношень зазначених показників свідчить про можливість занепаду і характеризується гальмуванням інноваційно-інвестиційних процесів на підприємстві, що супроводжується зниженням показника розрахункової ринкової вартості підприємства (РВП_р) та зменшенням у динаміці співвідношення ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку до ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості занепаду.

Зазначені співвідношення дозволяють визначити динаміку ринкової вартості підприємства як цільового параметру інноваційно-інвестиційного розвитку та зробити висновки про можливість розвитку або занепаду підприємства в інноваційно-інвестиційному просторі та часі.

Третій блок запропонованої схеми оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства передбачає графічну інтерпретацію отриманих результатів. Значення показника оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства ($\Pi_{i,ip}$) з метою спрощення візуального сприйняття може бути інтерпретоване графічно за ряд років. Отримані значення показників ринкової вартості підприємства з урахуванням можливості розвитку, з урахуванням можливості занепаду та розрахункового (базового) значення цього показника (за статистичними даними підприємства в аналізованому періоді) також можна використати для графічної просторової інтерпретації.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, у цій роботі запропоновано комбінований метод оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, який передбачає сполучення експертного і статистичного методів. Запропонована структурно-логічна схема оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства, яка містить три основних блоки: інформаційно-експертний; розрахунково-аналітичний; графічний. Як цільовий параметр інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства запропоновано використати показник ринкової вартості підприємства, який обчислюється як відношення прибутку до сплати процентів і податків за рік до середньорічної процентної ставки за депозитами.

Основними детермінантами інноваційно-інвестиційного розвитку або занепаду визначено певні індикатори-стимулятори та індикатори-дестимулятори, які впливають на прогресивну або регресивну динаміку інноваційно-інвестиційних процесів на підприємстві.

Запропоновано методичний підхід до визначення показника можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства (ПІ-ІРП), який може використовуватися для порівняння можливостей розвитку підприємства у динаміці, що дозволяє визначити тренд і спрогнозувати інноваційно-інвестиційні можливості розвитку, застосовуючи отримані результати при стратегічному плануванні діяльності підприємства. Наведено дискрипторний опис отриманих значень показника можливості інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

Запропонована модель оцінки можливості інноваційно-інвестиційного розвитку дозволить, з одного боку, оцінити потенційні можливості реалізації стратегічних напрямів діяльності підприємства в інноваційно-інвестиційному просторі, а з іншого – забезпечить отримання інформаційної бази щодо оптимального вибору привабливих підприємств з погляду потенційного інвестора.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку методичного інструментарію з оцінки ймовірності досягнення ринкової вартості підприємства у заданому інтервалі відхилень під впливом стимулюючих або дестимулюючих факторів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком промислових підприємств : монографія / С.М. Ілляшенко, О.А. Біловодська. – Суми : Університетська книга, 2010. – 281 с.
- Проблеми і перспективи ринково-орієнтованого управління інноваційним розвитком : монографія / за ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенко. – Суми : ТОВ «друкарський дім «папірус», 2011. – 644 с.
- Галушак О.Я. Дослідження інноваційного розвитку машинобудівних підприємств з урахуванням основних ризик-факторів / О.Я. Галушак, Н.Ю. Жаровська // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2012. – Вип. 2(7). – С. 67-73.
- Малюта Л.Я. Оцінювання рівня інноваційного розвитку промислового підприємства [Електронний ресурс] / Л.Я. Малюта // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2011. – Вип. 1(4). – Режим доступу : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11mlyrpp.pdf>.
- Ставицький О.В. Аналіз здатності підприємства до інноваційного розвитку / О.В. Ставицький // Економіка та менеджмент: перспективи розвитку : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 22–24 червня 2012 року / за заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 129-130.
- Семенова В.Г. Інноваційно-інвестиційний розвиток як основа конкурентоспроможності промислових підприємств [Електронний ресурс] / В.Г. Семенова, М.В. Обертайло. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1903/1>.
- Семенова В.Г. Методики аналізу показників інноваційно-інвестиційного розвитку промислових підприємств / В.Г. Семенова, М.В. Обертайло // Економічний аналіз. Зб. наук. праць / Терн. націон. екон. ун-т ; Редкол.: проф. Шкарабан С.І. та ін. – Тернопіль – 2012. – Вип. 10. – Ч. 3. – С. 382-387.
- Проخورова В.В. Методика оцінки рівня стійкості інноваційно-інвестиційного розвитку машинобудівних підприємств / В.В. Проخورова, О.О. Мушников // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2014. – № 2(26). – С. 42-48.
- Проخورова В.В. Вплив ризиків на формування системи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком промислових підприємств залізничного транспорту / В.В. Проخورова, Т.І. Дем'яненко // Економіка и управление. – 2013. – № 1. – С. 42-48.

10. Коваленко О.В. Управління інноваційно-інвестиційним розвитком промислового підприємства [Електронний ресурс] / О.В. Коваленко, Я.Г. Борисова. – Режим доступу : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_012.pdf.
11. Конащук В.Л. Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств транспортного машинобудування [Електронний ресурс] / В.Л. Конащук, В.Ю. Ковальова. – Режим доступу : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_012.pdf.
12. Шамота Г.М. Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств України в кризових умовах / Г.М. Шамота // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2011. – Вип. 5/2. – С. 140-145.
13. Мороз Е.Г. Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств сфери водного господарства України / Е.Г. Мороз // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2012. – № 3(59). – С. 172-179.
14. Благодетелева-Вовк С.Л. Можливості розвитку та можливості занепаду в контексті інноваційної діяльності суспільства [Електронний ресурс] / С.Л. Благодетелева-Вовк. – Режим доступу : <http://www.blagodeteleva-vovk.com/economics/growth/growth.htm>.
15. Благодетелева-Вовк С.Л. Методики розрахунку можливостей розвитку і можливостей занепаду в грошовому еквіваленті та визначення стану ефективності діяльності промислових підприємств [Електронний ресурс] / С.Л. Благодетелева-Вовк. – Режим доступу : <http://www.blagodeteleva-vovk.com/economics/mehanobr/2.htm>.
16. Лисенко Н.О. Економіко-організаційний механізм формування економічної безпеки агропромислових підприємств : монографія / Н.О. Лисенко, Н.В. Білошкурська. – Умань : ВПЦ «Візаві» (Видавець «Сочінський»), 2014. – 257 с.
17. Іванілов О.С. Економічні ризики у діяльності підприємств: сутність, методи оцінки, шляхи зниження / О.С. Іванілов / Economic efficiency of business in the conditions of unstable economy: Collective monograph – Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America, 2015. – P. 65-83.
18. Система фінансового контролю в Україні: сучасний стан організації та перспективи розвитку : монографія / Л.В. Дікань, Ю.О. Голуб, Н.В. Синюгіна, Н.М. Шульга, Т.В. Мултанівська, Т.С. Воїнова ; за заг. ред. проф. Дікань Л.В. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 96 с.

УДК 37:159.922.8

Полубєдова А.О.

кандидат економічних наук,

*доцент кафедри соціології та психології управління
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця*

ДІАГНОСТИКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ

Стаття присвячена проблемам формування професійної ідентичності студентів-економістів. Проведена діагностика та визначено рівні професійної ідентичності студентів залежно від року навчання. Визначено особливості мотивації у професійній діяльності у студентів для оптимізації їхньої професійної ідентичності у ході навчання у ВНЗ.

Ключові слова: професійна ідентичність, мотивація, статус професійної ідентичності, професійна діяльність, рівні професійної ідентичності.

Полубєдова А.А. ДИАГНОСТИКА ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ СТУДЕНТОВ-ЭКОНОМИСТОВ

Статья посвящена проблемам формирования профессиональной идентичности студентов-экономистов. Проведена диагностика и определены уровни профессиональной идентичности студентов в зависимости от года обучения. Определены особенности мотивации профессиональной деятельности у студентов разных лет обучения для оптимизации их профессиональной идентичности в ходе обучения в ВУЗе.

Ключевые слова: профессиональная идентичность, мотивация, статусы профессиональной идентичности, профессиональная деятельность, уровни профессиональной идентичности.

Polubyedova A.O. DIAGNOSING THE FORMATION OF PROFESSIONAL IDENTITY IN ECONOMICS STUDENTS

The article describes the problems related to the formation of professional identity in economics students. The author diagnosed and determined the levels of professional identity in students depending on the study year. Particular features related to motivating professional activities in students belonging to different study years for the purposes of optimizing their professional identity in the course of their study at higher educational institutions have been determined.

Keywords: professional identity, motivation, professional identity statuses, professional activities, levels of professional identity.

Постановка проблеми. Розвиток суспільства, що характеризується інтенсивними змінами в соціальній, політичній, економічній та правовій сферах потребує залучення особистостей з високим рівнем професіоналізму. Це призводить до зростання інтересу науковців до проблеми професійної ідентичності та спрямованості студентів. Одним із важливих умов професійного розвитку особистості стають самопізнання і самовдосконалення у професійній діяльності.

При підготовці спеціалістів у вищих навчальних закладах звертається увага також і на особистісні якості майбутнього фахівця. Саме вони є фундаментом при формуванні професійної майстерності май-

бутнього спеціаліста та його ставлення до професійної діяльності.

Однак на етапі випуску фахівців підготовка студентів як майбутніх спеціалістів знаходиться на різному рівні. При формуванні свого професійного «портфелю» у процесі навчання кожен із студентів має різний рівень професійної ідентичності та спрямованості.

Сучасні тенденції розвитку освітнього менеджменту потребують вивчення структури особистості та аналізу її функціонування як динамічної системи, що актуалізує значущість дослідження професійної ідентичності.

Наукове періодичне видання

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Випуск 13

Частина 4

Коректура • *О.А. Скрипченко*

Комп'ютерна верстка • *Н.М. Ковальчук*

Формат 64x90/8. Гарнітура SchoolBook.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 20,93.
Замов. № 24/15. Наклад 100 прим.

Видавничий дім «Гельветика»
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4392 від 20.08.2012 р.